

اداره خانہ سی : دارالفنون
قارشیندہ کاش حسن پاشا
مدرسه سی داخندہ در

صراکز توزیعی :
باب عالی جادہ سندیہ (اتحاد
تجارت) کتبخانہ سی

آبونہ بدلی :
سنہ لکی ۱۰۰ غروش
آلتی آلتی ۵۰

آبونہ قیدی معاملہ سی ہر سنہ تک برنجی
وایکنجی آلتی آلتی اعتباراً اجرا اولونور

دینی ، علمی ، ادبی ، اجتماعی و سرری

مخبر
۱۳۳۸

گجورہ ابرویہ سی

صاحب ، مدیری ، محرری :

اسلامک نفعنہ خادم مقالات
مع التشر قبول ونشر اولونور

یازانک شخصیتی دکل ، یازانک احمیتی
نظر دقتہ آلتییر .

کان یازیلردن شایان قبول کورولنلر
تاووخ صیراسیلہ درج ایدیلیر .

کوندریلہ جک آثار ، اوقوناقلی
و مختصر جہ یازیلشر ، اولمالیدر .

ذی القعدہ فی : غروش
۱۳۴۱ ۱۰

عدد جلد
۳۷ ۴

حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرت تلمی: — ناسک جمع قرآن خصوصاً آنکه زیاده نائل اجر و ثواب اولانی ابوبکر در . الله ، اوکا رحمت ایله سین . جمله تقدیریه سیله حضرت ابوبکر کز شناسنده بولونمشدر .

خلاصه : حضرت پیغمبرک زمان سعادت لرنده کندنی حضور سنیه لرنده آری آری یازیلش اولان آیات و سوری او صحیفه لردن بالاستسماخ یازدیران و بونلری بریره طویلایان حضرت ابوبکر دره بناء علیه حق عالی لرنده (اول من جمع القرآن) عنوان جلیلی بک موافقدر .

مابعدی وار برغمی هویت

عقل و نقل

عقل : سائر حیواناتین انسانک مابه الامتیازی اولان غیرزیه اطلاق اولندی کی او غیرزیه سیبیه حاصل اولان علوم و معارفده اطلاق اولنور . نقل : معجزات ایله مؤید اولان رسول اللهک خبریدر که آکا شرع دینور .

بشرك واسطة علم و عرفانی حواس ، عقل و نقول صحیحهدر . آنک ایچون اثبات مطالبده حواس ایله ادله عقلیه و نقلیه صراحت اولنور . دلیل : لغته مرشد و مابه الارشاد معناسنه اولوب اصطلاحده ، کنديسنده نظر صحیح اجرا سیله صورت سالمانده تأمل و تفکر ایله مطلوب خبری به علم و یا ظن حصوله ایصال ایمن شیدر .

دلیل ، احتوا ایلدیکی مقدماتک مأخذی اعتباریله عقلی و نقلی قسملره انقسام ایدر .

عقلک حکمیله مطلوبه ایصال ایمن دلیل عقلی دینیر . بنانک بانی به ، مالک صانع دلالتی کی . نقلک حکمیله مطلوبه دلالت ایلین دلیلده نقلی دینیر . مثلاً : امر الهی بی ترک ایمن عاصیدر . چونکه

اولاجق و قایلدهده عظمای امتدن نیچهلری شهید دوشهرك معاذالله آزوقت ظرفنده انقراض قراء وقوعه کلسینده بعض آیات قرآنیه اونوتولسون . همان قرآنک جمع ایدیله سنی امر و فرمان ایتمه کز رأینده بولونویورم . دیدی .

خليفة بونی تصویب و فقهای صحابه و کتاب وحیدن (زید بن ثابت) حضرت تلمی دعوت و شو امر مهمی اونک عهد کفایتته تودیع ایله دی . زید بن ثابت حضرت تلمی ذاتاً حیات پیغمبریده قرآنی تماماً ازبرله مش اولمله برابر ابتدا :

— رسول اللهک یا مادینی بر ایشی بز ناصیل یایارز؟ دییه تردد کوستردیسهده حضرت خلیفه نک : — بواصر خیردر ، بونده ترده محل یوقدر .

دیهمه سی اوزرینه کمال دقت و احتیاط ایله ایشه باشلادی . و هر کیمده ده ری ، تحت ، کیمک اوستنه یازیلش قرآندن قاچ آیت وارسه جمله سنی بریره طویلادی و کنديسنک اولجه یازمش بولوندی صحائف ایله قارشیلشدیره ذوق و سائر قرایهده بالمراجعه اولرهده تصدیق ایتمیرهرك قرآنی تمامیه صحیفه صحیفه یازوب جمع ایله دی . اشبو صحف مطهره حضرت ابوبکرک نزدنده قالدی . وفاتندن سوکرا حضرت عمرک یاننده طوردی . اونکده وفاتنده کریمه سی ام المؤمنین حضرت (حفصه) رضی الله عنهانک یاننده قالدی .

* * *

بروجه بالا آیات قرآنیه زمان پیغمبریده نه وجهله ترتیب اولونمش ایسه اشبو صحف شریفه او ترتیب اوزره یازیلشدی . فقط سوره لر صیراسیله یازیلایوب هر سوره یالکزباشنه بر کتاب ایدی . چونکه ترتیب آیات توقیفی ایسهده ترتیب سور اجماع صحابه ایله در . صحائف قرآنیه بی بریده جمع ایتمک معناسنه حضرت ابوبکره (اول من جمع القرآن) عنوانی ویریلشدر .

قرآن کریمده (افصیت امری) بیورلمشدر . هر عاصی مستحق عقابدر . زیرا (ومن یعص الله ورسوله الخ) بیورلمشدر . نصوص مذکوره مقتضاسنجه دلیل مذکور امر الیهی بی ترک ایدن کیسه ننگ مستحق عقاب اولدینی انتاج ایدر .

دلیل عقلی و نقلی دن بعضیلری علم قطعی ، بعضیلری ده ظن افاده ایدر .

کلامیونه کوره دلیل ، یقیناته منحصر اولوب ظنیاته اطلاق اولنماز . اصولیون ایله منطقیون ایکیسنده دلیل اطلاق ایدیورلر .

اهل حقه کوره عقل - شرع کبی - حجج الیه دندر . شرع ورود ایتکسزین عقول ایله وقوف ممکن اولوبده شرع موقوف علیهی اولان مطالبده عقل ایله استدلال واجب اولور .

عقلک حجج الیه دن اولدیغنه دلایل کثیره ایله استدلال اولنور .

(۱) (انی اراک و قومک فی ضلال مبین) نظم جلیلی ایله ابراهیم علیه السلام دن اخبار بیورلدینی اوزره مشارالیه حضرتلری باباسیله قومنه خطاباً [ضالنده اولدیغکز بکا وحی اولندی دیموبده اصنامی الیه اتخاذا ایتکده سزنی ضالده کور بیورم] بیورمش اولسی عقلک مرشدو حجت اولدیغنه واضح بر دلایلدر .

(۲) ابراهیم علیه السلامک (نجوم ایله خالق تعالی نک وجودینه استدلال ایدرک بو واسطه ایله ریسنه معرفت حاصل ایتمش اولدینی اخبار بیورلدقدنصکره) وتلك حجتنا آتیناها ابراهیم علی قومه (نظم مبینی ایله طرز مذکور اوزره وقوع بولان استدلال عقلینک من طرف الله ابراهیم علیه السلامه بخش اولنمش بر حجت اولدینی بیان اولنمقدهدر .

(۳) اهل کفرک جمله سنی (دین حق ، دین

اسلام) ه دعوت ایتک شرعاً واجبدر . حالبوکه بونلردن دهریه ، معطله ومادیون (قدم عالم ، تعطیل صانع) اعتقادنده بوندقلری ایچون دلایل نقلیه ایله آنلره مناظره ومدافعهده بولنمق معقول اولماز . زیرا پیغمبرلری ارسال ، کتابلری انزال ایدن صانع کائناتک وجودینی انکار ایلدکری ایچون رسول ایله ، تنزیل ایله استدلال واقامه حجت هیچ بر فائده انتاج ایدمه جکندن بونلره قارشو نقل ایله دکل ، آنجق عقل ایله اقامه حجت ایتک لازم و واجب اولور .

بناء علیه دلایل مذکوره ایله عقلک حجج الیه دن بر حجت اولدینی ثابت اولور . آنک ایچون اهل حق عالمک حدوئی ، صانع تعالی نک وجود و وحدانیتی کبی مسائلی اثباتده و معطله ، دهریه ، مادیونی الزامده دلایل عقلیه تمسک واستناد ایتمشدردر .

قومنه حجج عقلیه ایله پک چوقی اقامه حجت ایلدیکی ایچون ابراهیم علیه السلامه (ابوالحجة) نامی ویرلمشدر .

(قالت رسالهم انی الله شک فاطر السموات والارض = رسوللری آنلره ، یعنی امتلرینه دیدیلرکه سموات و ارضک خالق اولان اللهده شک اوله . بیلیرمی) نظم جلیلی ایله بیان بیورلدینی اوزره سائر رسل کرام حضراتی ده امتلرینه قارشو اثبات صانعده دلایل عقلیه مراجعت ایتمشدردر .

مسائل مذکوره نی اثباتده عقلک مستقلا حجت اولدینی ثابت اولنجه حجج شرعیه ایله عمل واجب اولدینی کبی نظر عقل ایله ادراک اولنوبده شرعک موقوف علیهی اولان مسائلده عقل ایلهده عمل واجب اولور . آنک ایچون افخم مجتهدین کرآمدن امام اعظم حضرتلری (نفسنی سموات ، وارض وسائر مخلوقاتی کوردیکی ایچون هیچ بر کیسه خالقنه جهلده معذور اوله ماز) و (الله تعالی پیغمبر

متمهدیلر ظهور ایتدی. الیوم هندده بر (مهديه) فرقه سی وارددر. بوندن بشقه نزول عیسی علیه السلامه اعتقاد طولایسیسیله هندده کی (احمدیه) فرقه سی (مسیح هند) نامیله اورته یه آتیلان ، کندیسینی آخر زمانده نزول ایده جک اولان حضرت عیسی طابیتان (میرزا غلام احمد) طرفندن تأسیس اولونمشدر . [۱]

۳- حروریلر [۲] ویا خارجیلردن الیوم اباضیه قولی موجوددر. اباضیه نك فقهی، علماسی، فقهای مجتهدلری، کتب مدونه لری وارددر. اباضیه مذهبی زنگبارک مذهب رسمیسیدر . حجازده (بیاضیه) ، افریقاده بشنجی مذهب دینلان مذهب بودر. شمالی افریقاده حروریه دن (صفریه) قولنك، جزیره العربده (نجدات عازره) قولنك بولندقلری ده مرویدر. اباضیه دن متولد برده (یزیدیه) فرقه سی وارددرکه موصل حوالیسنده سا کندر . فقط اباضیه نك غایه سندندر .

*
**

حروریه نك ظهوری — حضرت علی کرم الله وجهه زماننده ظهور ایدن صفین حربی مناسبتی ایله حکمین مسئله سی تحث ایتمش ایدی . حضرت علی نك عسا کردن برقمسی آکا راضی اولمیه رق «لاحکم الا لله ولسوله» دیه رک جناب مرتضایه قارشلی کلشدر ایدی . بویله جه ایلك دفعه اوله رق عالم اسلامده تفرقه و اختلاف وقوع بولدی . نهران محاربه سنده انهزام کلی ایله منهزم اولان خارجیلرک بقیه السیوفی اطرافه قاچه رق کندولرینه طرفدار بولمشدر ایدی . خارجیلر نفسلرینی فدا [۱] بو مذهب کتابلرندن بری حقنده مجموعه نك بونسخه سنده معلومات وارددر .

[۲] حضرت علی به خروج ایتدکارندن طولانی کندولرینه خارجی دیندیک کی (حرورا) دینلان محله طویلاندقلرندن کندولرینه حروریه ده دینمش ایدی .

کوندومه مش اولسه یدی خلقه مجرد عقللریله معرفه الله واجب اولوردی) بیورمشدردر. شو حالده معرفت خالقدده جهل عذر اولمادینی کی اصول اعتقادیه ده مجرد عقلک کفایتی حسینیه بو خصوصه دأثر اجتهاده خطاده شرعاً عذر صایلماز. آنک ایچون اصول مذکورده خطانک کفر ویا ضلالت اولدیغنده علما اتفاق ایتمشدردر .

مابعدی وار

اسکلبی

محمد عاطف

فرق موجوده اسلامیه دن :

اباضیه فرقه سی

(۲۵ نجی نسخه دن مابعد)

عراقده کی (اصولیه) اثنا عشریه نك اصول فقه علماسی، (اخباریه) ده محدثینی دیکدر. اثنا عشریه دن (شیخ احمد الاحسانی) نك تأسیس ایتدیکی (شیخیه) ، (کاظم الرشتی) نك تأسیس ایتدیکی (کشفیه) ویا (رشتیه) مذهبلی متصوفه اثنا عشریه دندر. (میرزا علی) نك تأسیس ایتدیکی (بابیه) مذهبی شیخیه وکشفیه دن متولددر. بابدن سوکره بابیه ، (خالصه) ، (قرتیه) ، (ازلیه) ، (بهائیه) ناملریله دوت قوله آیرلمش ایدی . (بهائیه مذهبی) ، ازلیه رئیس (میرزا عباس) ک برادری (میرزا علی بها) طرفندن وضع اولونمشدر. کرک بابیه نك ، کرک بهائیه نك قرآن مینه بدل بر کتابلری وارددر . اسماعیلیه فی الاصل امامیه دن ایکن برچوق دالره ، بوداقره آیرلمش ایدی . (قرامطه ، مبارکیه) ، (مهديه) ، (باطنیه) ، (سبعیه) ، (صباحیه) ، (مستعلیه) قوللری اسماعیلیه دن منشعب ایدی. ایچلرنده احکام شریعتیه معتقد اولانلر بولندیقی کی احکام شریعتی ابطال ایدنلرده وارددر. مهدی منتظر اعتقادی طولایسیسیله عالم اسلامده شرقده ، غربده بر طاقم مهیدیلر ویا